

مصوبه یکصد و یکمین جلسه کمیسیون دائمی هیئت امنای
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
تاریخ تصویب ۱۳۹۹/۳/۱۲

بسمه تعالی

سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

مؤسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال

بازنگری استاندارد ملی تولید نهال زیتون در فضای بسته (گلخانه)

بازنگری استاندارد ملی تولید نهال زیتون در فضای بسته (گلخانه) (تاریخ بازنگری: ۱۳۹۸/۱۱/۲۱)

تایید دبیرخانه هیئت ممیزه و هیئت های امنای
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

دفتر هیئت امنای سازمان
تحقیقات و آموزش کشاورزی

مصوبه بکصدویکمین جلسه کمیسیون دائمی هیئت امنای
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
تاریخ تصویب ۱۳۹۹/۳/۱۲

مقدمه:

موسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال، به استناد بند د ماده ۶ قانون ثبت ارقام گیاهی و کنترل و گواهی بذر و نهال، مرجع ملی کنترل و نظارت بر تولید بذر و نهال و مسئول تدوین و بازنگری استانداردهای تولید طبقات مختلف بذر و نهال می باشد. از سوی دیگر، تولیدکنندگان بذر و مواد تکثیری ملزم به رعایت استانداردهای نامبرده می باشند. در این راستا، این موسسه با همکاری کارگروهی از متخصصین موسسه تحقیقات علوم باغبانی و دفتر نهال و طرح زیتون معاونت باغبانی وزارت جهاد کشاورزی اقدام به بازنگری استاندارد ملی تولید نهال زیتون در فضای بسته نموده است.

اهداف مورد نظر:

هدف از تدوین این استاندارد، تعیین الزامات و ارائه راهنما برای تولیدکنندگان نهال زیتون در گلخانه است.

بازنگری استاندارد ملی تولید نهال زیتون در فضای بسته (گلخانه) (تاریخ بازنگری: ۱۳۹۸/۱۱/۲۱)

تایید دبیرخانه هیئت ممیزه و هیئت های امنای
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

کلیات

- ۱- تولیدکننده ملزم به اخذ مجوز تولید نهال زیتون از موسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال است.
- ۲- محل احداث گلخانه باید طی ۱۰ سال گذشته زیر کشت گیاهان میزبان ورتیسپلیوم نبوده باشد. همچنین، محل نامبرده باید عاری از آفات و بیماری‌های مهم و قرنطینه‌ای زیتون باشد و رعایت حداقل فاصله استاندارد از محل سایر باغات زیتون مطابق با دستورالعمل سازمان حفظ نباتات الزامی است.
- ۳- حداقل سطح مورد نیاز برای هر واحد تولیدی نهال زیتون (فضای بسته) ۱۵۰۰ متر مربع (مشمول بر ۱۰۰ متر مربع سطح مفید گلخانه میست (ریشه دار کردن قلمه)، ۱۲۰۰ متر مربع سطح گلخانه انتظار و ۲۰۰ متر مربع برای انبار و راهروها) می‌باشد.
- ۴- تولیدکننده نهال زیتون ملزم به تضمین اصالت (true to type) نهال ارقام زیتون تکثیری است.
- ۵- تکثیر نهال زیتون به روش قلمه و پیوند به شرح ذیل می‌باشد:
 - ۵-۱ در صورت تکثیر نهال زیتون به روش قلمه، باید از قلمه نیمه خشبی به طول ۱۲-۱۵ سانتیمتر، قطر ۴-۸ میلیمتر و دارای ۲-۴ برگ و یا از قلمه‌های علفی گرفته شده از سرشاخه‌ها به طول ۵-۶ سانتی متر و دارای ۲ برگ بالغ و از سیستم میست و پاگرما استفاده نمود.
 - ۵-۲ در صورت تکثیر نهال زیتون به روش پیوند، تضمین اصالت پایه و پیوندک بر عهده تولیدکننده است.
 - ۵-۳ پایه‌های مورد استفاده در روش پیوندی می‌تواند بذری و یا رویشی باشد.

بازنگری استاندارد ملی تولید نهال زیتون در فضای بسته (گلخانه) (تاریخ بازنگری: ۱۳۹۸/۱۱/۲۱)

تایید دبیرخانه هیئت ممیزه و هیئت های امنای
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

مصوبه یکصد و یکمین جلسه کمیسیون دائمی هیئت امنای
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
تاریخ تصویب ۱۳۹۹/۳/۱۲

۴-۵ در صورت تکثیر نهال زیتون پیوندی روی پایه رویشی، پایه رویشی باید در لیست دارای مجوز تکثیر در کشور (پیوست ۱) باشد. این پایه باید به روش قلمه یا با تکنیک‌های ریز ازدیادی تکثیر شود و در صورت استفاده از روش ریز ازدیادی، این خصوصیت باید روی شناسه نهال قید شود. گیاهچه‌های زیتون در روش ریز ازدیادی باید از جوانه‌های جانبی تکثیر شود.

۶- نهالستان ملزم به رعایت کلیه حقوق مالکیت مادی و معنوی صاحبان امتیاز ماده گیاهی ثبت شده است.

۷- دسترسی به تجهیزات و امکانات ذیل در گلخانه‌های ریشه‌دار کردن قلمه زیتون الزامی است:

۷-۱ سیستم میست و مه پاش: در این سیستم که برای حفظ رطوبت برگ‌های قلمه و تسریع فرایند ریشه‌زایی استفاده می‌شود، قطرات بسیار ریز آب در دوره‌های معینی توسط نازل‌ها پاشیده می‌شود. این نازل‌ها باید در ارتفاع مناسب (۱/۵ متر از سطح بستر) نصب شود.

۷-۲ بستر ریشه‌زایی (شاسی): این شاسی‌ها از جنس فولاد ضد زنگ یا سیمان، بصورت روی زمینی یا ایستاده به طول ۲۳ متر، عرض ۱-۱/۲ متر (عرض ۸۰-۷۰ سانتیمتر در بسترهای کنار دیوار)، عمق ۲۵-۳۰ سانتیمتر (با احتساب محل استقرار لوله‌ها در کف بستر و حدود ۲ سانتی متر شن‌ریزی روی لوله‌های آب گرم) می‌باشد. کف بسترها باید دارای زهکش مناسب باشد و ارتفاع شاسی ایستاده از سطح زمین، جهت تسهیل کار، ۱/۲ متر است.

بازنگری استاندارد ملی تولید نهال زیتون در فضای بسته (گلخانه) (تاریخ بازنگری: ۱۳۹۸/۱۱/۲۱)

تایید دبیرخانه هیئت ممیزه و هیئت امنای
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

دفتر هیات امنای سازمان
تحقیقات و آموزش کشاورزی

مصوبه یکصد و یکمین جلسه کمیسیون دائمی هیئت امنای
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
تاریخ تصویب ۱۳۹۹/۳/۱۲

۷-۳ محیط کشت:

- ۷-۳-۱ محیط کشت در بستر ریشه دار کردن قلمه ها باید تنها حاوی پرلیت با قطر دانه بندی ۳-۵ میلی متر باشد.
- ۷-۳-۲ محیط کشت در سینی های کشت کرکرپیت ضد عفونی شده و عاری از نماتد باشد.
- ۷-۴ راهرو: عرض راهروهای بین شاسی های ریشه زایی برای تسهیل تردد باید بین ۶۰ - ۸۰ سانتیمتر باشد.
- ۷-۵ سیستم تهویه: توان و نوع سیستم تهویه گلخانه با توجه به حجم گلخانه انتخاب شود.
- ۷-۶ سیستم های برودتی و حرارتی جهت گرمایش و سرمایش مناسب محیط و بستر کشت گلخانه:
 - ۷-۶-۱ دمای سیستم با گرما در بستر ریشه زایی قلمه ها ۲۰-۲۴ درجه و پس از ریشه زایی ۲۰-۲۲ درجه سانتیگراد
 - ۷-۶-۲ دمای روز فضای داخل گلخانه حداکثر ۲۰ درجه و دمای شب حداکثر ۱۵ درجه باشد.
 - ۷-۶-۳ رطوبت نسبی داخل گلخانه ۷۵ - ۸۰ درصد باشد.
 - ۷-۷ پوشش گلخانه: شیشه، پلی کربنات یا پلاستیک (UV protect) باشد.
 - ۷-۸ سایه اندازی گلخانه میست ۴۰ تا ۵۰ درصد آفتاب کامل باشد (میزان نور حدود ۸ هزار تا ۱۰ هزار لوکس)
 - ۸- دسترسی به تجهیزات و امکانات ذیل در گلخانه سازگاری الزامی است:
 - ۸-۱ سایه انداز با نفوذ نور ۵۰ تا ۶۰ درصد، ترجیحا به رنگ سبز باشد.
 - ۸-۲ دمای گلخانه سازگاری نباید کمتر از ۱۵ درجه و بیشتر از ۳۵ درجه سانتیگراد باشد.
 - ۸-۳ نصب و راه اندازی سیستم آبیاری تحت فشار (ترجیحا بارانی) متناسب با تعداد نهال تولیدی الزامی است.
 - ۸-۴ سیمانی کردن کف گلخانه سازگاری جهت ممانعت از نفوذ ریشه نهال به داخل خاک ضروری است.

بازنگری استاندارد ملی تولید نهال زیتون در فضای بسته (گلخانه) (تاریخ بازنگری: ۱۳۹۸/۱۱/۲۱)

تایید دبیرخانه هیئت ممیزه و هیئت های امنای
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

دفتر هیأت امنای سازمان
تحقیقات و آموزش کشاورزی

مصوبه یکصد و یکمین جلسه کمیسیون دائمی هیئت امنای
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
تاریخ تصویب ۱۳۹۹/۳/۱۲

۹- دسترسی به تجهیزات و امکانات ذیل در گلخانه نگهداری نهال‌های سازگار شده الزامی است:

۹-۱ سایه انداز با نفوذ نور ۵۰ تا ۶۰ درصد

۹-۲ سیستم آبیاری مشابه با گلخانه سازگاری

۱۰- منبع تامین آب جهت آبیاری و استفاده در سیستم میست یا مه پاش باید مطمئن، سالم و با کیفیت (مقدار سدیم قابل حل کمتر از ۱۰۰ میلی گرم در لیتر و کلسیم کمتر از ۲۰۰ میلی گرم در لیتر) باشد.

۱۱- گلدان

۱۱-۱ از گلدان‌های ۵/۰-۱ لیتری برای انتقال قلمه‌های ریشه‌دار شده به ارتفاع ۴۰-۷۰ سانتیمتر و از گلدان‌های ۳-۴

لیتری برای نگهداری نهال‌های بیش از ۱ سال یا بزرگ تر از ۷۰ سانتی متر استفاده شود.

۱۱-۲ ترکیب خاک گلدان پیت ماس، کوکویت، پرلیت و ماسه بادی باشد.

۱۱-۳ ضد عفونی خاک گلدان مطابق با دستورالعمل سازمان حفظ نباتات انجام شود.

۱۲- نهال‌ها باید به منظور جلوگیری از آلودگی به لکه طاقوسی و سایر عوامل بیماریزا به طور منظم با قارچکش ضد عفونی شوند و برای کنترل آفات بویژه جوانه خوار با حشره کش مربوطه سم پاشی شوند.

۱۳- نهال‌ها باید عاری از علائم کبود عناصر غذایی یا خسارت فیزیکی باشند.

۱۴- سیستم ریشه نهال زیتون باید فیبری و شاخه‌دار و بدون علائم پیچیدگی ناشی از گلدانی شدن باشد.

۱۵- تولیدکننده موظف به ارائه رقم گرده‌زای مناسب برای ارقام خود ناسازگار می‌باشد.

۱۶- تولیدکننده ملزم به الصاق شناسه بر روی نهال‌های استاندارد می‌باشد.

۱۷- تولیدکننده ملزم به فروش نهال زیتون به صورت گلدانی می‌باشد. انتقال نهال به صورت ریشه لخت در بستر کوکویت به منظور صادرات و به مناطق دور دست بلامانع است.

بازنگری استاندارد ملی تولید نهال زیتون در فضای بسته (گلخانه) (تاریخ بازنگری: ۱۳۹۸/۱۱/۲۱)

تایید دبیرخانه هیئت ممیزه و هیئت امنای
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

مصوبه یکصد و یکمین جلسه کمیسیون دائمی هیئت امنای
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
تاریخ تصویب ۱۳۹۹/۳/۱۲

جدول ۱- استاندارد تولید نهال زیتون

ملاحظات	اندازه گلدان (لیتر)	روش تکثیر	شاخص ها		
			قطر نهال (سانتیمتر)*	ارتفاع نهال (سانتیمتر)	سن نهال
دارای یک محور مرکزی مستقیم، ترجیحا بدون شاخه جانبی	۰/۵ تا ۱	قلمه ریشه دار/ نهال پیوندی	حدود ۰/۵	۴۰ - ۵۰	۱ ساله
			۰/۶ - ۰/۵	۵۰ - ۶۰	
			۰/۷ - ۰/۶	۶۰ - ۷۰	
دارای یک محور مرکزی، شاخه زایی جانبی از ارتفاع ۵۰ سانتیمتری محور مرکزی	۴ - ۵	قلمه ریشه دار/ نهال پیوندی	۰/۹ - ۰/۷	۷۰ - ۱۰۰	۲ ساله
			۱/۲ - ۰/۹	۱۰۰ - ۱۲۰	
			۱/۵ - ۱/۲	۱۲۰ - ۱۴۰	
شاخه زایی جانبی از ارتفاع ۵۰ سانتیمتری محور مرکزی	> ۵	قلمه ریشه دار/ نهال پیوندی	> ۱/۵	> ۱۴۰	۳ ساله و بیشتر

منابع مورد استفاده:

۱- استاندارد نهال گلدانی زیتون، ۱۳۹۰، مصوب هیات امنای سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

۲- IOC ۲۰۱۸, International Olive Council. <http://www.internationaloliveoil.org>. Accessed ۱۲ Nov ۲۰۱۸.

بازنگری استاندارد ملی تولید نهال زیتون در فضای بسته (گلخانه) (تاریخ بازنگری: ۱۳۹۸/۱۱/۲۱)

تأیید دبیرخانه هیئت ممیزه و هیئت های امنای
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

